

Demirci Akıncıları Komutanlarından Kula'lı İhsanoğlu Mehmet Efe

Nurettin Gülmez*
ORCID: 0000-0002-4530-0491

Koray Gün**
ORCID:0000-0002-4772-7069

Öz

Milli Mücadele döneminde Manisa ve çevresinde savaşan Demirci Akıncıları içinde yer alan 2 Nolu Gönüllü Müfreze Komutanı olarak Selendi, Kula ve Eşme civarındaki Türk ve Müslüman halkı Yunan kuvvetlerinin zulmünden koruyan, Batı Cephesi Komutanlığı'nın emir ve direktifleri doğrultusunda Yunan kuvvetlerinin ikmal yollarını vurarak Milli Mücadele'nin kazanılmasına katkı sağlayanlardan biri olan Kula'lı İhsanoğlu Mehmet Efe'nin mücadelesini ortaya koymaktır. Kaynakların yetersizliği nedeniyle sözlü tarih çalışması yöntemine ağırlık verilmiştir.Yağcı Dağı'nda yaptıkları yemine bağlı kalarak düşmanla savaşmıştır. İşgal döneminde Yunan kuvvetlerinin Selendi ve Kula çevresindeki Türk ve Müslüman halka zulmetmesini engellemiştir. Kışın soğukta, karlar altında, yazın sıcakta düşmana karşı mücadelesini sürdürmüştür. Silah ve cephaneyi, müfrezesiyle birlikte düşmana yaptıkları baskınlarla temin etmiş, yeme ve içme ihtiyaçlarını yöre halkının desteği ile sağlamıştır. Mustafa Kemal'in emriyle Sakarya ve Büyük Taarruz sırasında Yunan ordusunun ikmal yollarınıvurmakla görevlendirilmiştir. Zafer sonrası kaçan Yunan kuvvetlerinin Kula'yı yakmasını engellemiştir.Efe'nin bu hizmeti bile her şeye bedeldir. İhsanoğlu Mehmet Efe, ismi çok bilinmeyen Kuva-yı Milliye kahramanlarından. Fakat savaştan sonra görevini yapmış olmanın mutluluğu içinde vesade bir hayat sürmüştür.

Anahtar Kelimeler:İhsanoğlu Mehmet Efe, Kula, Demirci Akıncıları, Milli Mücadele, Selendi, Kuva-yı Milliye.

Gönderme Tarihi: 28/01/2022

Kabul Tarihi:25/03/2022

*Prof. Dr., Celal Bayar Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Tarih Anabilim Dalı, Türkiye Cumhuriyeti Tarihi Öğretim Üyesi, Manisa- Türkiye, gulmeznurettin@gmail.com.

**Yüksek Lisans Öğrencisi, Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih Anabilim Dalı, Türkiye Cumhuriyeti Tarihi, krygn35@gmail.com

Bu makaleyi şu şekilde kaynak gösterebilirsiniz:

Gülmez, Nurettin-Gün, Koray. "Demirci Akıncıları Komutanlarından Kula'lı İhsanoğlu Mehmet Efe." *Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi*, 9-1, 2022, ss.28-57.

A Commander Of The Demirci Raids: İhsanoğlu Mehmet Efe From Kula

Nurettin Gülmez*
ORCID: 0000-0002-4530-0491

Koray Gün**
ORCID:0000-0002-4772-7069

Abstract

The study aims to discuss the struggles of İhsanoğlu Mehmet Efe, who was from Kula and a local among the Demirci Raiders who fought in Manisa and its environs. As the Commander of the Volunteer Detachment No. 2, he helped protect the Turkish and Muslim people around Selendi, Kula, and Eşme from the tyranny of the Greek forces during the National Struggle. He also served among those who attacked the supply roads of the Greek forces on the orders and directives of the Western Front Command and contributed to the victory of the National Struggle. In this study, the data were collected through a review of the oral history on this subject due to the lack of other resources. İhsanoğlu Mehmet Efe's commitment to fighting the enemy was established based on the oath he made on Yağcı Mountain. During the occupation period, he prevented the Greek forces from oppressing the Turkish and Muslim people around Selendi and Kula. He continued his struggle against the enemy in the cold of winter, under the snow, and in the heat of summer. He and his platoon supplied the weapons and ammunition through the raids they carried out on the enemy and provided their food and drink needs through the support of the local people. On the order of Mustafa Kemal, he was assigned to destroy the supply routes of the Greek army during the Battle of the Sakarya and the Great Offensive. After the victory, they prevented Kula from being burned by the fleeing Greek forces, which was no small achievement. İhsanoğlu Mehmet Efe, whose name is not very well known, was one of the heroes of the Kuva-yı Milliye (National Forces). Following the war, he lived a simple life, enjoying the honor and happiness of having done his duty.

Keywords: İhsanoğlu Mehmet Efe, Kula, Demirci Raiders, National Struggle, Selendi.

Received Date: 28/01/2022

Accepted Date: 25/03/2022

*Professor, prof. Dr., Celal Bayar University, Faculty of Arts and Sciences, Department of History, Turkish Republic History Lecturer, Manisa-Turkey, gulmeznurettin@gmail.com.

**Master, prof. Dr., Celal Bayar University, Faculty of Arts and Sciences, Department of History, Turkish Republic History Lecturer, Manisa-Turkey, krygn35@gmail.com

You can refer to this article as follows:

Gülmez, Nurettin-Gün, Koray. 'Demirci Akıncıları Komutanlarından Kula'lı İhsanoğlu Mehmet Efe.' *Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi*, 9-1, 2022, ss.28-57.

Командир налетчиков Демирджи: Ихсаноглу Мехмет Эфе из Кулы

Нуреттин Гюльмез*

ORCID: 0000-0002-4530-0491

Корай Гюн**

ORCID:0000-0002-4772-7069

Резюме

В данной статье исследуется борьба Ихсаноглу Мехмета Эфе из Кулы, который с налетчиками Демирджи сражался в Манисе и ее окрестностях. Возглавляя добровольческий отряд № 2, он помогал защищать турецкий и мусульманский народ вокруг Селенди, Кулы и Эшме от тирании греческих войск во время национальной борьбы. Он также служил среди тех, кто атаковал пути снабжения греческих войск по приказу и директиве командования Западного фронта и способствовал победе в Национальной борьбе. В данном исследовании, из-за отсутствия других ресурсов, данные были собраны путем обзора устной истории по этому вопросу. Приверженность Ихсаноглу Мехмета Эфе борьбе с врагом была установлена на основе клятвы, которую он дал на горе Ягджи. В период оккупации он не позволил греческим войскам угнетать турецкий и мусульманский народы вокруг Селенди и Кулы. Он продолжал борьбу с врагом и в холодную зиму, под снегом, и в летнюю жару. Он и его взвод совершали набеги против врага. По приказу Мустафы Кемаля ему было поручено уничтожить пути снабжения греческой армии во время битвы при Сакарье и Великого наступления. После победы они предотвратили сожжение Кулы отступающими греческими войсками, что было немаловажным достижением. Ихсаноглу Мехмет Эфе, имя которого малоизвестно, был одним из героев Kuva-yı Milliye (Национальных сил). После войны он жил простой жизнью, наслаждаясь честью и счастьем от исполнения своего долга.

Ключевые слова: Ихсаноглу Мехмет Эфе, Кула, налетчики Демирчи, национальная борьба, Селенди

Получено: 28/01/2022

Принято: 25/03/2022

---

* Профессор, Университет Джегал Баяр, факультет искусств и наук, факультет истории, преподаватель истории Турецкой Республики, Маниса-Турция, gulmeznurettin@gmail.com.

** Аспирант, Университет Джегал Баяр, факультет искусств и наук, факультет истории, преподаватель истории Турецкой Республики, Маниса-Турция, krygn35@gmail.com

Ссылка на статью:

Gülmez, Nurettin-Gün, Koray. "Demirci Akıncıları Komutanlarından Kula'lı İhsanoğlu Mehmet Efe." *академическая история и мысль*, 9-1, 2022, ss.28-57.

Giriş

Milli Mücadele döneminde ülkenin işgal edilen bölgelerinde “efe” adı verilen vatansever, gönüllü, sivil ve silahlı olarak dağa çıkan ve yerel bir direniş başlatan kişiler ortaya çıkmıştır. Efeler, kendi emirleri altında zeybekler ve onların yönettiği kızanlardan meydana gelen müfrezeler oluşturmuşlardır. Hem kadın ve hem de erkek efeler ortaya çıkmıştır. Efeler, özellikle Batı Anadolu bölgesinde Yunanlılara karşı çok büyük mücadeleler vermiş, işgallerin durdurulmasını sağlamış, bazen de işgalin önüne geçmiş ve düzenli ordu kuruluncaya kadar Milli Mücadele’yi yürütmüşlerdir. Bu anlamda efeler, Milli Mücadele’ye çok önemli katkı sunmuşlardır. Milli Mücadele sonrasında efeler, hem yaşadıkları ve hem de savaştıkları bölgelerde, saygıyla karşılanmışlar, milli bayramlarda değer verilmişler, birçoğu İstiklal Madalyası ile ödüllendirilmiş, bir kısmı unutulup gitmiş ve bir kısmı da hatırlanan isimler olmuşlardır.

Bu efelerden biri de Kulalı İhsanoğlu Mehmet Efe’dir. İhsanoğlu Mehmet Efe’nin efe oluşu ve dağa çıkışıyla ilgili şöyle bir hikâye anlatılmaktadır: İhsanoğlu Mehmet Efe bir kadın meselesi yüzünden dağa çıkmıştır. Bu nedenle genellikle tek başına dolaşmış. Efe, çok sayıda Yunanlı öldürdüğü için de Yunanlılar tarafından aranmaktaymış. İhsanoğlu Mehmet Efe, ismini duyan Yunanlılar, korkup yere yatarlarmış.¹Bu yüzden İhsanoğlu Mehmet Efe’yi ele geçirmek için kardeşi Hüseyin’i, Yunanlılar yakalamış ve sorguya çekmişlerdir. Bu sorguda Mehmet Efe’nin yani abisinin yerini öğrenmeye çalışmışlar, ancak bunu başaramayınca onu öldürmüşlerdir. Bu duruma üzülen ve sinirlenen Mehmet Efe, yanına diğer kardeşi Süleyman’ı da alarak dağa çıkmaya, kendi etrafına kızan toplamaya ve Yunan’a karşı başlattığı mücadeleyi daha organize olarak yürütmeye karar vermiştir. Yanına Endez Hüseyin, Kula’dan Şadan Hüseyin Çavuş, Buruşuk Adil Efe ve Kabacaoğlu Süleyman gibi isimleri almıştır. İlk başlarda bir süre Yunanlılara karşı Çerkez Ethem’in kuvvetleriyle birlikte savaşmıştır. Daha sonra Çerkez Ethem’in Yunanlılara sığınma kararı vermesi üzerine İhsanoğlu Mehmet Efe ve kızanları, Çerkez Ethem’den ayrılmışlardır. Mücadelelerine,

---

¹Hüseyin Şahin, *Kula Efeleri*, Ezgi Yayınları, Kula 2006, s.72.

Demirci Akıncılarına katılarak devam etmişlerdir. Milli Mücadele dönemi boyunca Yunanlılara karşı Gördes, Selendi, Kula, Demirci yörelerinde mücadele etmiştir.²

Bu çalışmada Milli Mücadele döneminde Kula ve çevresinde faaliyette bulunan Kulalı İhsanoğlu Mehmet Efe hakkında bilgiler verilmeye çalışılmıştır. Çalışma sırasında bilgi ve belge eksikliğinden dolayı, daha çok sözlü tarih kaynaklarından yararlanılmıştır.

1-Doğumu, Çocukluğu ve Aile Hayatı

İhsanoğlu Mehmet Efe,1900 tarihinde Kula'da dünyaya gelmiştir. Kula'nın Kızılkaya mahallesindedir. Kula'da askerlik hayatından önce ayakkabıcı çıraklığı yapmış ve gariban bir kişi olarak hayatını sürdürmüştür.³ İstanbul'da askerlik yaparken İstanbul işgal edilmiştir. İstanbul işgal altına düşünce İngiliz askerleri tarafından esir alınmıştır. Esaret altındayken kurtuluş çareleri aramış ve hasta numarası yaparak kendisinin hastaneye götürülmesini sağlamıştır. Hastanede yatarken başında nöbet tutan iki İngiliz askerini önce atlatıp kaçmaya çalışmış, fakat fark edilince İngiliz askerleriyle boğuşmaya başlamış, onları boğarak öldürmeyi başarmış ve Anadolu'ya kaçmıştır. Anadolu'ya geçtikten birkaç ay sonra Kula'ya gelmiştir.⁴

1934 tarihinde çıkarılan Soyadı Kanunu ile Erdil soyadını almıştır. İhsanoğlu Mehmet Efe boylu, poslu ve oldukça güçlü bir görünüme sahiptir. Dürüst, namuslu ve vatanını canından çok seven bir kişidir.⁵ Yaklaşık iki metre boyunda, yüz otuz, yüz kırk kilo ağırlığında, burma bıyıklı ve bir ara saçlarını kazıttırılmış bir kişi olduğu belirtilmektedir.⁶Çok yardımsever bir kişidir.⁷ Görüşülen kişilerden İbrahim Başak, annesinin adını Fadime olarak söylemektedir.⁸ Nuri Argaç, ise annesinin adının Ayşe olduğunu belirtmiştir.⁹ İhsanoğlu Mehmet Efe'nin babası kolculuk yapan(Canavar/Ceberrut) lakaplı Mehmet'tir. Kendisi de bir müddet kolculuk¹⁰

²Nurettin Gülmez, "Milli Mücadele Döneminde Kula", (Ed. Nurettin Gülmez, Nejdet Bilgi), *Yüzüncü Yılında Milli Mücadele Döneminde Manisa (Gölmarmara -Gördes- Kırkağaç- Köprübaşı Kula)*, C.3, Berikan Yayınevi, Ankara 2020, s.385.

³1923 Selendi doğumlu İbrahim Başak ile 23.10.2021 tarihinde yapılan görüşme.

⁴ 1947 Selendi doğumlu Süleyman Yiğit ile 22.10.2021 tarihinde yapılan görüşme.

⁵ N. Gülmez, *a.g.e.*, s.385.

⁶ 1947 Selendi doğumlu Ali Fuat Erdil ile 24.10.2021 tarihinde yapılan görüşme.

⁷ Selendi doğumlu, Nuri Argaç ile 23.10.2021 tarihinde yapılan görüşme.

⁸ 1923 Selendi doğumlu İbrahim Başak ile 23.10.2021 tarihinde yapılan görüşme.

⁹Mehmet Efe, annesinin adını kızına vermiştir. Kızı Eşme'nin Takmak beldesinde yaşamaktadır. Selendi doğumlu Nuri Argaç ile 14.11.2021 tarihinde yapılan görüşme.

¹⁰ Kolculuk "Gümrük, orman ve tütün rejisi gibi varidat temin eden müesseselerde muhafaza memuru yerinde kullanılır. Kaçakçıları takip için kol gezdiklerinden bu ad verilmiştir." Mehmet Zeki Pakalın, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü II*, C.2, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, Ankara 1993, s.288.

yapmıştır. Oğlu Mehmet Erdil, bir dönem Kula Dört Eylül İlkokulu Müdürlüğü yapmıştır.¹¹

Selendi doğumlu Hatice Hanım isimli dul bir kadınla evlenmiştir. Hatice Hanım Selendi'nin Boyacık mahallesindedir. Hatice Hanım Keçeci Yörüklerindedir. İhsanoğlu Mehmet Efe, eşi Hatice Hanıma davullu, zurnalı coşkulu bir düğün yapmıştır.

Kula'dan Selendi'ye taşınmasında eşinin Selendi'li olmasının yanında, Kula'daki akrabaları ile arasındaki geçimsizliklerinde rolü olduğu belirtilmektedir.¹² Kulalılar için; “Kulalıların eşek bağladığı kazığı bile yakacaksın” dediği söylenir.

Mehmet Efe, Demirci Akıncılarına katıldığı zaman eşini de beraberinde dağlara götürmüş ve birlikte düşmana karşı mücadele etmişlerdir. Mehmet Efe kızına Fadime adını vermiştir. Dönemin gelenekleri gereğince bir kişinin kız çocuğu olursa annesinin adı, erkek çocuğu olursa babasının adı verilirdi.

Eğitim durumu olarak Rüştüye, yani bugünkü Ortaokul mezunu olduğu söylenmektedir. Efenin geniş toprakları yoktur. İki büyük tarlası olduğu belirtilmektedir.¹³ İhsan, babasının adıdır. Bugünkü sülalelerinin adı, soyadları olan “Erdiller”dir.¹⁴

Milli Mücadele döneminin başlarında İhsanoğlu Mehmet Efe, Kula'da Yabaayak Mehmet Efe'nin müfrezesine katılmış ve onun vefatıyla birlikte Yabaayak Mehmet Efe'nin yönettiği Kuva-yı Milliye Müfrezesinin komutanı olmuştur. Milli Mücadele'nin sonuna kadar bu müfrezeyi yönetmiştir. Kula, Selendi ve Eşme çevresindeki Yunan askerlerinin halka zulüm etmesini engellemiştir. Ayrıca Ankara'nın verdiği görevleri Alaşehir, Uşak, Salihli mıntıklarında yerine getirmeye çalışmıştır. Milli Mücadele'nin sonunda Kula ve Selendi'nin kurtuluşunu görmüş hedefine ulaşmış olmanın mutluluğu ile ömrüne devam etmiştir.

2-Yabaayak Mehmet Efe Müfrezesine Katılması

İhsanoğlu Mehmet Efe ve üç arkadaşı, Kula'nın Kalınharman köyüne gitmişlerdir. Köye gittiklerinde vakit geceder. Bir evde misafir olmuşlar ve kendilerine yemek ikram edilmiştir. Konakladıkları evin gelini, evde su kalmadığını görünce köy

¹¹ N. Gülmez, *a.g.e.*, s.389.

¹² 1923 Selendi doğumlu İbrahim Başak ile 14.11.2021 tarihinde yapılan görüşme.

¹³ 1947 Selendi doğumlu Süleyman Yiğit ile 22.10.2021 tarihinde yapılan görüşme.

¹⁴ Selendi doğumlu, Nuri Argaç ile 23.10.2021 tarihinde yapılan görüşme.

çeşmesine su almaya gitmiştir. Amacı, misafirlerine, yani efelere su ikram etmektir. Ancak Mehmet Efe'nin kızanlarından Gödemen ve Hatipoğlu, gelini takip etmişler ve geline çeşme başında tecavüz etmişlerdir. Çeşme'den eve dönen gelin, İhsanoğlu Mehmet Efe'ye, "Efe, böyle gelecekseniz bir daha gelmeyin" demiş, ağlamaya başlamış ve İhsanoğlu Mehmet Efe'ye Gödemen ve Hatipoğlu'nu şikâyet etmiştir.

Yaşananlara sinirlenen Mehmet Efe kızanlarına dönerek: "Kalkın gidiyoruz," demiştir. Mehmet Efe, o sırada yanında bulunan Yabaayak Mehmet Efe'nin küçük kardeşine şöyle demiştir: "Bu olan olayı anlamışsındır. Biz bu ırz düşmanlarını bir kurşunla yere sermezsek Yunan'a karşı nasıl mücadele ederiz? Milletin ırzını, namusunu, vatanını korumak için yola çıkıyoruz. Milletin ırzını, namusunu bu ahlaksızlar çiğniyor. O zaman düşmandan, Yunan'dan farkımız ne bizim? Bunlardan birini sen, birini de ben vurayım. Irz düşmanlarının sonunun ne olduğunu herkes görsün."¹⁵ Bu sözler üzerine ikisinin de cezası ölüm olmuştur. Ancak Hatipoğlu, öldürülürken Gödemen atından atlamış, gece karanlığından faydalanarak bir taşın arkasına saklanmış, daha sonra da Yunanlılara sığınmıştır.

Yabaayak Mehmet Efe ise bölgede bulunan müfrezelerin kumandanı ve bölgedeki Yunanlıların yaptıkları baskıları önlemeye çalışan bir vatanseverdir. Yabaayak Mehmet Efe, 1920'de Kula'ya gelmiş ve İhsanoğlu Mehmet Efe'yi çağırarak ve ona şöyle bir teklifte bulunmuştur: "Sen 20 yaşında, ben 34 yaşındayım, birleşelim Yunanlılara karşı güçlü olalım"¹⁶ demiştir. Bu teklif üzerine ve yaşanan olaylardan sonra İhsanoğlu Mehmet Efe ve kızanları, Yabaayak Mehmet Efe'nin müfrezesine katılmışlardır. Böylece iki efe grubu birleşmiştir. İkisi birlikte Rumların Türk halkına yaptığı eziyetleri önlemeye çalışmışlardır. İhsanoğlu Mehmet Efe, Yabaayak Mehmet Efe ile birlikte Selendi'nin köylerini kontrol etmiş ve halkı Yunanlılara karşı yönlendirmeye çalışmıştır.

Gölde (İncesu) köyünde bir Yunan karargâhı bulunmaktaydı. İhsanoğlu Mehmet Efe ve Mehmet Efe, yirmi kişi ile birlikte, Yunanlıların kadınlara musallat olduğu haberini duyunca Gölde köyüne kontrole gitmişlerdir. O sırada, Yunanlıların bir Türk kızı ile eğlendiğini görmüşlerdir. Yunan kuvvetlerine karşı baskın düzenlemişler ve karargâh kapısının önünde duran Yunan bekçisinin başını Yabaayak Mehmet Efe kesmiştir. Daha sonra Türk kızını oynatan ve eğlenen Yunan askerlerine saldırıp

---

¹⁵ N. Gülmez, a.g.e., s.385.

¹⁶ N. Gülmez, a.g.e., s.386.

birçoğunu öldürmüşlerdir. Daha sonra köyden ayrılmışlardır. Böylece Türk halka zulüm edenlerin cezasız kalmayacağı fikrini vermişlerdir.

Bir gün Yabaayak Mehmet Efe ve kızanları, Gavur köyüne yakın bir yerde palamut ağaçlarının altında dinlenirken, köyde bulunan Rumlar, efelerin bulunduğu yeri Yunan askerlerine haber vermişlerdir. Bunun üzerine Yunan kuvvetleri kısa zamanda Yabaayak Mehmet Efe ve kızanlarının bulunduğu köye baskın yapmışlardır. Çatışma çıkmıştır. Bu çatışma sırasında Yabaayak Mehmet Efe, geri çekilirken vurulmuştur. Kızanlarının geri çekilmesine zaman kazandırma için Yabaayak Mehmet Efe, ileri atılmış ve Yunan askerlerini ateş açarak meşgul etmeye çalışmış, *“kızanlarına geri çekilin ben sizi koruyorum”* demiştir. Kızanlarının çekilmeyi tamamladığını görmüş ve kendisi de geri çekilmek istediği sırada vurulmuştur. İhsanoğlu Mehmet Efe ve kızanları, Yabaayak Mehmet Efe'nin cesedini almaya çalışmışlarsa da yoğun ateş altında orada bırakmak zorunda kalmışlardır. Daha sonra toparlanıp Yabaayak Mehmet Efe'nin cesedini almak için Yunan askerlerine baskın yapmaya gitmişlerdir.¹⁷ Ancak aramaya gittikleri Yunanlıları bulamamışlar, elleri boş dönmüşlerdir.

Yunanlıların Yabaayak Mehmet Efe'nin başını keserek Kula'da, Gavur ve Gölde köylerinde gezdirdiğini öğrenmişlerdir. Bu yüzden kızanlar, Yabaayak Mehmet Efe'nin ölümüne çok üzölmüşlerdir. Kızanlar, Efe'siz ve başsız kalmışlardır. Bu durum üzerine İhsanoğlu Mehmet Efe, Şadan'ın Hüseyin Çavuşa; *“Hüseyin Çavuş kızanları topla”* demiştir. Hüseyin Çavuş kızanlara; *“Arkadaşlar Yabaayak Efe öldü. Yunanlılar onun başını kestiler. Bundan sonra Yabaayak Efe'nin, öcünü almak için Yunanlılara aman verilmeyecek ve karakolları basılacaktır. Hepinizden Efe'niz için Yunanlılara aman vermemenizi, teslim olanı öldürmenizi, ancak silah çekenini de affetmemenizi istiyorum. Hepiniz, Yabaayak Efe için ölesiye Yunanlılarla çarpışın. Onun intikamını alın”* demiştir.¹⁸

Yabaayak Mehmet Efe'nin ölümü ile birlikte, müfreze komutanlığına İhsanoğlu Mehmet Efe geçmiştir. Yunanlıların Türk halkına baskılarına karşı, kızanları ile birlikte faaliyetlerde bulunmuşlardır. Bir gün İhsanoğlu Mehmet Efe ve kızanlarının İbrahim Ağa köyüne yolları düşmüştür. O sırada orada bulunan Yunan müfrezesi ile bir çarpışmaya girmişler, efeler karşısında fazla dayanamayan Yunan müfrezesi kaçmaya başlamıştır. Köye doğru ilerleyen müfrezenin komutanı bir fırına saklanmıştır. Kızanlar

¹⁷1948 Kula doğumlu Ali Fuat Erdil ile 24.10.2021 tarihinde yapılan görüşme.

¹⁸ H. Şahin, *a.ge.*, s.73-74.

müfreze komutanını fırında bulup saklandığı yerden çıkarmışlardır. Daha sonra İhsanoğlu Mehmet Efe; Yunan müfreze komutanına, “bizde esirlere kötü muamele yoktur. Bir daha bu köye gelme. Buradaki halka eziyet etme. Eğer bunları yaptığını öğrenirsem seni öldürürüm,” diyerek tehdit etmiştir. Bu konuşma sonrası Yunan müfreze komutanı serbest bırakılmış ve bir daha ortalıkta görülmemiştir.¹⁹

3-Demirci Akıncılarına Katılması

Demirci Akıncıları, Yunan işgalinin genişlemesi ile birlikte Demirci Kaymakamı İbrahim Ethem Bey tarafından çevredeki gezici müfrezeler birleştirilerek Yunanlıların bölgedeki işgal ve baskılarına mani olmak amacıyla kurulmuştur. Demirci Akıncılarının sayısı şartlara ve duruma göre 120 ile 700 arasında değişmiştir.²⁰

Yunanlıların köylere baskın yaptığını gören ve onlara bir karşılık vermeyi düşünen İbrahim Ethem Bey; Parti Pehlivan ve Halil Efe'ye eskiden dağa çıkmaya söz veren, onlarla birlikte hareket etmek isteyen Hacı Veli, Hüseyin Çavuş, Kulalı Mehmet Efe, Arap Osman Çavuş ve Arslan Ağa'yı çağırırmıştır. Kumandanlar, neferler ve müfrezeleri ile birlikte toplanmışlardır. Bu müfrezelerin içinde İhsanoğlu Mehmet Efe ve kızanları da bulunmaktadır.²¹

“Esasen dâhilde düşman çemberi içinde muhasarada kalan kuvvetler,11,12,13,10,6 Akıncı ve 1,2,3,4, 5. Gönüllü müfrezeleriyle iki kazanın piyade ve jandarma efradından ibaretti. Bu kuvvetlerden 11 Pehlivan Ağa,12 Halil Efe,13 Sarı Mehmet,10 Kirmastılı Ahmet Nazif,6 Arslan Ağa, 1 Hüseyin Çavuş,2 Kulalı Mehmet Efe,3 Hacı Veli,4 Bakırlı Mustafa,5 Bakırlı Ahmet Çavuş kumandasında ve jandarmalarla bazı fedakâr memurlar da doğrudan doğruya makamda, karargâhta bulunuyorlardı.”²²

2 Nolu Gönüllü Müfrezesi, önce Kulalı Yabaayak Mehmet Efe'nin, onun şehit olmasından sonra da yine Kulalı İhsanoğlu Mehmet Efe'nin komutası altında görev yapmıştır. 2 Nolu Gönüllü Müfrezesinin Demirci Akıncıları içindeki görevi ise İzmir-Eskişehir demiryolunu, köprüleri ve Yunanlılara erzak, cephane ve benzeri malzemeleri taşıyan trenleri patlatmak ve imha etmektir. Örneğin İhsanoğlu Mehmet Efe ve kızanları,

¹⁹ H. Şahin, a.g.e., s.73-74.

²⁰ N. Gülmez, a.g.e., s.385-386.

²¹ İbrahim Ethem Akıncı, *Demirci Akıncıları*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 2009, s.107.

²² İ.E. Akıncı, a.g.e., s.111.

Yunanlılar tarafından Alaşehir-Kula arasına kurulan telefon hattını fırsat buldukça keserek haberleşmelerini engellemişlerdir.

Demirci Akıncılarının yiyecek, giyecek gibi temel ihtiyaçları sorumlu buldukları halk tarafından karşılanmaktaydı. Halk kendilerini koruyan efe ve kızanlarına ellerinden geldiği kadar yardım etmeye çalışmıştır.²³

4-Seyit Onbaşı'nın İhsanoğlu Mehmet Efe'yi Ziyareti

Çanakkale Savaşı'nın, önemli kahramanlarından biri olan Koca Seyit, düzenli orduya katılmak için köyünden ayrılmıştır. Koca Seyit, Afyon'a giderken Demirci'den geçmiş ve Demirci Kaymakamı İbrahim Ethem Bey ile de görüşmüştür. Seyit Onbaşı'ya eşlik etmek üzere Demirci Kaymakamı İbrahim Ethem Bey,2Nolu Akıncı Müfrezesi Komutanı İhsanoğlu Mehmet Efe'yi görevlendirmiştir. İhsanoğlu Mehmet Efe,Koca Seyit ile birlikte kızanlarının yanına gitmiş ve yola çıkmadan önce Koca Seyit'i kızanlarıyla tanıştırmıştır. Şöyle demiştir:

“İşte çocuklar, işte kızanlarım, bir savaşın ve bir milletin kaderini değiştiren, isimsiz kahramanlarından birisi aramızda. Koca bir gülleyi omuzlayıp topa süren, koca düşman gemisini denizin derinliklerine gömen kahraman. Bizim çetenin sorumluluk bölgesinden geçerek Afyon'a gidecek. Kendisi misafirimiz.Hürmet gösterilsin. Kızanlar hayranlıkla Koca Seyit'e bakmışlar ve Koca Seyit'in mahcup yüzü kızarmış, başını öne eğmiştir.

-Sağol Komutanım, demiştir.

İhsanoğlu Mehmet Efe:

- “Yapma be Seyit, ben senin komutanım değil, olsa olsa sana saygı duyan bir hayranın olabilirim”²⁴ diye söylemiştir.

Bu tanışmadan ve karşılıklı güzel sözlerden sonra İhsanoğlu Mehmet Efe, misafirini Demirci'den alarak yola çıkmış ve Selendi'de kendi evinde misafir etmiştir. Eşi ve annesi tarafından hazırlanan yemekler yenilmiştir. Sadece Seyit Onbaşı değil, İhsanoğlu Mehmet Efe'nin kırka yakın kızanı da burada aileleriyle görüşüp hasret gidermişlerdir. O gün bir bayram havası yaşanmıştır. Hatta İhsanoğlu Mehmet Efe ve Koca Seyit bir çadırın altında otururken, birkaç yaşlı köylü de gelmiş ve birlikte sohbet

²³ 1948 Kula doğumlu Ali Fuat Erdil ile 24.10.2021 tarihinde yapılan görüşme.

²⁴ H. Şahin, a.g.e., s.78-80.

etmişlerdir. İhsanoğlu Mehmet Efe, köylülerine Seyit Onbaşı'nın kahramanlıklarını anlatmıştır. O geceyi, Seyit Onbaşı ve kızanlar, İhsanoğlu Mehmet Efe'nin evinde geçirmiştir. Sabahın ilk ışıkları ile birlikte Seyit Onbaşı, İhsanoğlu Mehmet Efe ve kızanları Uşak'a doğru hareket etmiştir. Koca Seyit'i Uşak yakınlarında Yenişehir'de güvendikleri bir köylüye emanet etmişlerdir. Ayrılırken İhsanoğlu Mehmet Efe, Koca Seyit'e; *“bizleri unutma çavuş. Sağ kalırsak, vatanda Yunan işgalinden kurtulursa işte o zaman sana ziyarete gelirim.”*²⁵

Güvendikleri köylü, Seyit Onbaşı'yı alarak ikinci durak mevki olan bölgeye götürmek üzere hareket etmiştir. Efe ve kızanları, asıl yurtları olan dağlara ve mücadelelerine geri dönmüşlerdir. Koca Seyit ise Kula'dan Uşak'a ve oradan Afyon'a kadar gitmiştir. Düzenli orduya katılmıştır. Düzenli ordu ile birlikte İzmir'e kadar savaşarak ilerlemiştir. Savaş sonrası köyüne sağ salim dönmüştür.

5-Çardağ Müsademesi/Çatışması (20 Şubat-Mart 1922)

Çardağ Çatışması, Yunan işgal güçleri ile İhsanoğlu Mehmet Efe ve kızanları arasında 1922 yılının Şubat ve Mart ayı arasındaki bir zamanda gerçekleşmiştir.2 Nolu Akıncı müfrezesinin dolaştığı alanlar dışında diğer bölgelerde de birçok efe grupları bulunmaktadır. Her bölgede bulunan efe ve kızanları birbirlerine yiyecek, giyecek, teçhizat ve benzeri malzeme yardımı yapmaktadır. Hepsinin amacı, vatanın Yunan işgalinden kurtarılmasıdır.

İhsanoğlu Mehmet Efe'yi, Ödemişli on kadar zeybek ve kızan, hem bölgeyi tanımak, hem de efeler ile irtibat kurmak amacıyla ziyaret etmişlerdir. Bu ziyareti haber alan, Yunan işgal güçleri harekete geçerek buluşma yerine bir baskın düzenlemiş ve çatışma başlamıştır. Çatışma sabahtan akşama kadar sürmüştür. Bölgeyi iyi bilen ve tanıyan İhsanoğlu Mehmet Efe ile Ödemişli zeybekler, Yunan işgal güçlerini bozguna uğratmış, ağır zayıat verdirmiştir. Yunan işgal güçleri silahlarını bırakıp geri çekilmek zorunda kalmışlardır. Ödemişli kızanlardan biri yaralanmış, İhsanoğlu Mehmet Efe'nin kızanlarından biri de şehit düşmüştür. Yaralanan kızan, güvenilir bir kişinin evine bırakılmıştır. Daha sonra Kula'dan Şerif Usta'ya (Kasap Şerif)haber verilmiştir. Şerif Usta, gizli bir şekilde yaralanan kızanın saklandığı eve gelmiştir. Evde kızanı tedavi

---

²⁵ H. Şahin, a.g.e., s.78-80.

etmiş ve bir süre sonra iyileşerek çetesine katılmasını sağlamıştır. İşi biten Şerif Usta, Kula'ya geri dönmüştür.²⁶

Demirci Kaymakamı İbrahim Ethem Bey, bu durumu Batı Cephesi Komutanlığına rapor ile bildirmiştir.31 Mart 1922 tarihli raporunda şu ifadeye yer vermiştir: ”Kulalı Mehmet Efe, müfrezesiyle bir düşman kuvveti arasında Selendi'nin güneybatısında yer alan Çardağ'da bir çatışma olmuş, Yunan kuvvetlerine dokuz ölü ve çok sayıda yaralı verdirilmiştir.”²⁷

Resim-1: Yörük Ali Efe Grubu, daire içindeki resim İhsanoğlu Mehmet Efe olduğu belirtilmektedir.²⁸

6-Paskalya Bayramı Baskını

1922 yılının İlkbaharında Yunanlılar, Hristiyan Ortodoksların dini bir bayramı olan Paskalya Bayramına²⁹ hazırlık yapmaya başlamışlardır. Kazanlar kurulmuş, kazanın içine kırmızı soğan kabukları atılmış ve Paskalya günü için yumurtaların kırmızıya boyanması sağlanmıştır.21 Mart günü Cumartesi'yi Pazar'a bağlayan gece, kilisede ayinler yapılmıştır. Kula'da bulunan kiliselerin ışıkları kapatılmıştır. Yunan

²⁶ H. Şahin, *a.g.e.*, s.82-82.

²⁷ İ.E. Akıncı, *a.g.e.*, s.217.

²⁸ Nuri Argaç, *Yörük Âni Selendi Tarihi*, Vesta Ofset, İstanbul 2008, s.99.

²⁹ Başlangıçta Yahudi bayramı olarak kutlanmakta olan fışh, sonradan Hristiyanlar açısından yeni bir anlam kazanarak İsa Mesih'in diriliş yıldönümü haline gelmiş ve en önemli Hıristiyan bayramı konumuna yükselmiştir. Hristiyanlar için paskalya; İsa'nın insanların günahları için kendisini çarmıhta feda etmesinden sonra yeniden dirilmesini sembolize etmektedir. Onlar, İsa'nın Rab olarak dirildiğine inanmakta ve bu dirilişi çeşitli ayin ve törenlerle kutlamaktadır. Katolik Kilisesinde ilkbaharın dolunayından sonraki ilk Pazar gününde kutlanırken, Ortodoks Kilisesinde pek çok defa başka tarihlerde kutlanmaktadır. Münir Yıldırım, “Ortodoks Kilisesinde Paskalya,” *Dini Araştırmalar*, C.7, S.21, s.68. Paskalya Bayramı, her yıl bahar dönemindeki ilk otuz beş günlük bir zaman dilimi içerisinde, bahar gündönümünden sonraki ilk dolunayı takip eden Pazar günü kutlanmaktadır. Mehmet Katar, “Hristiyanlık'ta Kilise Takviminin (Kilise İçerisindeki Anma ve Kutlama Devrelerinin) Oluşması, *Dini Araştırmalar*, Eylül-Aralık 2000, C.3, S.8, s.37-38.

askerleri ve Rum halkı, yemekler yemişler, içkiler içmişler ve sarhoş olmuşlardır. Yunan karakolunda bulunan askerlerde aynı şekilde sarhoştur.

İhsanoğlu Mehmet Efe ve kızanları bir plan yapmışlardır. Gecenin karanlığından ve Yunan askerlerinin sarhoş hallerinden istifade edip Yunan karakoluna baskın yapmayı düşünmüşlerdir. Gece olunca plan uygulanmaya konulmuştur. İhsanoğlu Mehmet Efe, tüm kızanlarını ikişerli, üçerli gruplara ayırıp harekete geçirmiştir. Ayrıca İhsanoğlu Mehmet Efe, karakolda bulunan tüm silahları ve atları kolay bir şekilde ele geçirmiştir. İhsanoğlu Mehmet Efe ve Adil Buruşuk Efe, Yunan komutanının karakolda bulunan masasının üstündeki evrakları da almışlardır. Yunan komutanına bir mektup bırakmışlardır. Mektupta şu ifadeye yer vermişlerdir: *“Komutan! Çok yakında yine görüşeceğiz. Geldiğiniz gibi değil perişan bir halde bu kasabadan gideceksiniz. İşbirlikçilerinizde aynı sonu, aynı akıbeti paylaşacaklar. O gün karşıma çıkma. Halka da eziyet etme. Bu sana son ihtarım. İhsanoğlu Mehmet Efe.”*³⁰ Bu mektuba çok sinirlenen Yunan komutan; İhsanoğlu Mehmet Efe'nin de, Yabaayak Mehmet Efe gibi başının kesilip sokaklarda gezdirileceğini söylemiş ve Efzun askerlerini İhsanoğlu Mehmet Efe ve kızanlarını bulmaları için görevlendirmiştir.³¹

7-Gediz Köprüsü Çatışması

Gediz, coğrafi konum olarak Murat dağının zirvesinden doğup Ege denizine dökülen bir nehirdir. Gediz Nehri ve çevresinde İhsanoğlu Mehmet Efe ve kızanları, Yunan kuvvetlerine birçok saldırı düzenlemişlerdir. Yine bir gün İhsanoğlu Mehmet Efe ve kızanları, Kula'ya gelen Efzun askerlerinin karargâh kurduğu Söğüt çayındaki, Çelengöz çiftliğine baskın yapmışlardır. Ayrıca cephanelik olarak kullandıkları saman damını da havaya uçurmuşlardır. Efzun askerleri bu patlama sonrası İhsanoğlu Mehmet Efe ve kızanlarını takip etmiştir. Ancak Efzun askerlerine Gediz Nehri engel olmuştur. İhsanoğlu Mehmet Efe ve kızanları, nehrin öteki tarafına geçmeyi başarmış ve dağın tepesine doğru çekilmişlerdir.

Bunu öğrenen Efzun askerleri komutanı, nehre atını sürmeyi denemiş, ancak derin ve su debisinin fazla olduğunu anlayınca buna cesaret edememiştir. Askerlerine nehrin karşı tarafına geçmesini emretmiş, askerler Gediz'in azgın sularından korkmuşlar, emri uygulayamamışlardır. Komutan nehrin karşı tarafına geçmenin bir

³⁰ H. Şahin, *a.g.e.*, s.122-124.

³¹ H. Şahin, *a.g.e.*, s.124.

yolunu aramaya başlamıştır. O sırada Nehir'in üzerinde bulunan yıkık köprüyü Mimar Kri'ye onartmak fikri aklına gelmiştir. Daha sonra Mimar Kri'ye haber gönderilmiştir. Mimar Kri yanında kendisi gibi adalardan inşaat ustaları getirmiştir. Efzun komutan ona, yapılacak işin en kısa sürede yapılmasını, acelelerinin olduğunu söylemiştir. Köprü Mimar Kri ve ustalar tarafından tamamlanmıştır.

Bunu haber alan İhsanoğlu Mehmet Efe, bu köprüyü ortadan kaldırma planları yapmaya başlamıştır. Yaklaşık on gün sonra yanına Endez Hüseyin, Adil Efe, Şadan'ın Hüseyin Çavuş ile köprünün yapıldığı yere gitmişlerdir. Köprü, Efzun askerlerinin koruması altındadır. Fakat askerler içkili ve sarhoştur. Plana uygun bir şekilde Adil Efe, köprünün altına dinamitleri yerleştirmiş ve İhsanoğlu Mehmet Efe'nin işareti ile köprü patlatılmış, yerle bir olmuştur. İhsanoğlu Mehmet Efe ve kızanları köprüden uzaklaşmışlardır. Bunu öğrenen Efzun komutan çok sinirlenmiş ve askerlerini cezalandırmıştır. Daha sonra köprü, Mimar Kri'ye tekrar yaptırılmıştır. Ancak Büyük Taarruz'un başlaması üzerine Yunanlılar bu köprüden istifade edememişlerdir.³²

8-Demirci Kaymakamı İbrahim Ethem Bey ve İhsanoğlu Mehmet Efe

İhsanoğlu Mehmet Efe ve kızanlarının, Demirci Akıncılarına katılmasında İbrahim Ethem Bey'in katkısı vardır. Çünkü tek amaçları vardır. O da vatanın kurtarılmasıdır. İbrahim Ethem Bey, gelişen olaylar ve müfreze kumandanlarına yapacakları işler ile ilgili raporlar tutmasını istemektedir. Ancak 2 Nolu Akıncı müfreze komutanı İhsanoğlu Mehmet Efe, düzenli rapor göndermemektedir.³³Kaymakam İbrahim Ethem Bey'in 31 Aralık 1921 tarihli "*Müfreze Kumandanlarıyla Ahali-yi Muhteremeye*" başlıklı raporunun 7. Maddesinde; Kulalı Mehmet Efe'den Aralık ayı içinde rapor alınmadığı, Mehmet Efe'nin Yunan kuvvetlerinin baskınına uğradığı yönünde bilgiler alındığı, bu baskın sırasında Yabaayak Mehmet Efe ve iki kızanının şehit olduğu, küçük kardeşi Süleyman'ın da yaralandığı bilgisini paylaşmaktadır.³⁴

Ayrıca Selendi halkının İhsanoğlu Mehmet Efe'den şikâyetçi olduğu bilgisi İbrahim Ethem Bey'e ulaştırılmıştır. Daha sonra İbrahim Ethem Bey, Selendi'ye geldiğinde, Selendi eşrafını toplamış ve İhsanoğlu Mehmet Efe'yi de çağırmıştır. Bu toplantı sırasında Selendi eşrafının İhsanoğlu Mehmet Efe, hakkındaki şikâyetleri dinlenmiş, bunun üzerine Selendi eşrafının huzurunda İbrahim Ethem Bey, İhsanoğlu

³² H. Şahin, *a.g.e.*, s.126-128.

³³ Selendi doğumlu Nuri Argaç ile 24.10.2021 tarihinde yapılan görüşme.

³⁴ İ. E. Akıncı, *a.g.e.*, s.164.

Mehmet Efe'yi uyarmıştır. İhsanoğlu Mehmet Efe'ye dönerek: “Müfrezelerin kendisini sevdirmeye ve halkın desteğini kazanmaya mecbur olduğunu” söylemiştir. Bu uyarıdan sonra İhsanoğlu Mehmet Efe, halka karşı davranışı daha olgun ve uygun hale gelmiştir. Bir daha şikâyet almamıştır. Raporlarını düzenli olarak göndermeye başlamıştır.³⁵ İbrahim Ethem Bey'in bu raporları düzenli olarak müfrezeler komutanlarından istemesindeki amaç, diğer kazalardaki Akıncılar ile irtibat sağlamak ve aleyhlerine gelişebilecek bir durumun önüne geçmektir.

Resim-3: Koray Gün ve Nuri Argaç (Koray Gün Arşivi).

9-Selendi Muharebesi

16 Mayıs 1922 Salı günü, İbrahim Ethem Bey ve İhsanoğlu Mehmet Efe'nin müfrezesi birleşerek Selendi'nin Ziraman köyüne hareket etmişlerdir. Köye vardıklarında aralarında nasıl pozisyon alacakları konusunda bir değerlendirme yapmışlardır. İhsanoğlu Mehmet Efe, düşmanın Kula istikametine doğru çekileceğini ve pusus kurmak için en uygun yerin Çardağ civarı olduğunu söylemiştir. İbrahim Ethem Bey ise Selendi bölgesini iyi bilen İhsanoğlu Mehmet Efe'nin bu önerisini kabul etmiştir. Bunun üzerine İhsanoğlu Mehmet Efe, müfrezesinin Çardağ'a doğru hareket

³⁵ Nurettin Gülmez, “Milli Mücadele Döneminde Selendi”, (Ed. Nurettin Gülmez, Nejdet Bilgi), *Yüzüncü Yılında Milli Mücadele Döneminde Manisa (Salihli-Sarıgöl-Saruhanlı-Selendi-Soma-Turgutlu)*, C.4, Berikan Yayınevi, Ankara 2020, s.290-291.

etmesini kendisinin de on iki süvarisi ile birlikte Eşme'nin Mıdıklı köyüne giderek orduya rapor göndereceğini söylemiştir. Bu sözler üzerine İbrahim Ethem Bey Ziraman köyünden ayrılmıştır.³⁶

17 Mayıs 1922 Çarşamba günü müfrezeler, Kınık damlarında düşmana pusu kurmuştur. Ancak düşmanın pusu kurulan yoldan değil, bir başka yerden geçmesi ve hâkim tepeleri tutması ile birlikte düşmanla çatışma mecburi olmuştur. Çatışma, öğleden sonra saat üçte düşmana taarruz ile başlamış ve muharebe gece saat ikiye kadar devam etmiştir. Yunan kuvvetlerine bu muharebede otuz beş ölü ve pek çok yaralı verdirilmiştir. Binek hayvanlarının çoğu da telef edilmiştir.³⁷ Bu muharebede müfrezelerden üç şehit verilmiştir. Bunlar 12.Müfreme kumandanı Halil Efe, tepeye doğru yapılan bir taarruz sırasında Kula eşrafından Buruşukoğlu Mehmet Efe, Hüseyin Çavuş müfrezesinden Sındırgı'lı Sait şehit düşmüştür. Giritli Mustafa Çavuş yaralanmıştır.³⁸ Halil Efe'nin şehit olması Akıncılar için çok önemli bir kayıp olmuştur. Halil Efe'nin cenazesi çatışma alanından arkadaşlarının yardımıyla at sırtında taşınarak Demirci yöresine götürülmüştür. Yağcı dağında kayalar arasında bir yere gömülmüştür. Cenazesini saklamalarının sebebi, işgal yıllarında Yunan kuvvetlerinin Akıncılar ile yaptıkları çatışma sonrasında ölü olarak ele geçirdikleri efelerin başlarını keserek sokaklarda gezdirmelerine engel olmaktır.³⁹ Halil Efe'nin şehit olması, Demirci Akıncılarını çok kötü etkilemiştir. Uzun süre kendilerine gelememişlerdir. Büyük Taarruz, onların tekrar canlanmasına neden olmuştur.

10-Kürkçüyan'da Tüten Duman

2 Eylül 1922 günü akşamı, Selendi Kürkçüyan köyünün tepesinde bir duman tüttüğü görülmüştür. Selendi halkı, Yunan geliyor diye bağırarak telaş içinde kaçımaya başlamıştır. Selendi'nin muhtarı olan Halil Cımık halka seslenerek: “Kaçmayın geri dönün. Gelen, Yunan değil, Türk askeri” demiştir. Önce vatandaşlar bunu Yunan kuvvetlerinin gelişi olarak düşünsede, gelenin Türk askeri olduğunu görünce geri dönmüştür. Fahrettin Altay Paşa'yı atının üzerinde geldiğini görmüşlerdir. Selendi halkı, Türk askerine yiyecek, içecek gibi ellerinde ne varsa onlara getirmiş ve ikramda bulunmuşlardır. Sonra halk, Fahrettin Altay Paşa'ya düşmanın gittiği yönü göstermişlerdir. Askerler, yine de dolaşarak Selendi'yi kontrol etmişlerdir. İhsanoğlu

³⁶ H. Şahin, *a.g.e.*, s.106-107.

³⁷ İ. E. Akıncı, *a.g.e.*, s.241-242.

³⁸ N. Gülmez, *a.g.e.*, s.293.

³⁹ H. Şahin, *a.g.e.*, s.107.

Mehmet Efe ve Fahrettin Altay Paşa Selendi'yi birlikte dolaşmışlardır. Selendi bölgesinden de sorumlu olan İhsanoğlu Mehmet Efe ve Fahrettin Altay Paşa'nın aralarında irtibat olduğu ve birlikte hareket ettikleri söylenebilir.⁴⁰

11-Kurtuluşa Doğru Giden Yol

İhsanoğlu Mehmet Efe, Demirci Akıncıları içindeki görevi gereği Sakarya'da savaşan Yunan kuvvetlerine silah, cephane ve yiyecek götürmekte olan yük trenini Elvanlar köprüsünde patlatmış, imha etmiştir. Bu trenden sağlam kalan silahları Demirci Akıncılarına göndermiştir. 24 Ağustos 1922 günü ise Alaşehir-Uşak arasındaki telefon hatlarını keserek Yunanlıların haberleşmelerini engellemiştir.⁴¹

26 Ağustos 1922 günü başlayan Büyük Taarruz, 30 Ağustos 1922'de zafere dönüşmüş ve Yunan kuvvetleri İzmir'e doğru telaş ve korku ile kaçmaya başlamışlardır. Kaçarken de civar köyleri yakmış ve zarar verebilecekleri her şeye ellerinden geldiğince zarar vermişlerdir.

İhsanoğlu Mehmet Efe ve kızanları 3 Eylül 1922 günü, Kula'nın Kayrak civarındaki Söğüt çayı köprüsünün kenarına gelmiş ve kızanları ile birlikte istirahat vermişlerdir. Düşmanın yakınlarında olduklarını bilmektedirler. Artık yolun sonuna doğru gelindiğine ve zafere ulaşmalarına çok az bir zaman kaldığının farkında olan İhsanoğlu Mehmet Efe, kızanlarına şöyle bir konuşma yapmıştır:

“Bakın arkadaşlar nasip olursa çok yakında belki bugün belki yarın Kula'ya gireceksiniz. Hepiniz ailesine kavuşacak veya Yunanlılarla son çarpışmalarda şehit olacaksınız. Ne olursa olsun. Kula'ya girdiğinizde hislerinize kapılarak hareket etmeyin. Yerli Rumlarla yıllarca kardeşlik duyguları içinde dostça yaşadık. Bilinmez, belki yine bir gün beraber yaşarsınız. İntikam duygularınızı içinize gömün. Müslümanlıkta intikam yoktur. Esire kötü muamelede yoktur. Yalnız size silah, çeken olursa sizde karşılık verin. Daha şimdiden biliyorum kiminiz annesini, kiminiz çocuğunu, kiminiz nişanlısını özledi. Allah'a şükürler olsun ki Allah bizlere bu günleri gösterdi. İşte bakın Yunanlılar geldikleri gibi değil, sefil ve perişan halde kaçıyorlar. Ah bu günleri şehit olan arkadaşlarımızda görebilselerdi. Hele efemiz Yabaayak Mehmet Efe de bu günleri görseydi. Bilmem ne kadar sevinirdi. Ben şimdi içinizden bir gönüllü istiyorum. Kula'ya gidecek ve Belediye Başkanı ile yerli Rumların ileri gelenlerinden Damyon Efendi'yi

⁴⁰ 1923 Selendi doğumlu İbrahim başak ile 14.11.2021 tarihinde yapılan görüşme.

⁴¹ N. Gülmez, “Milli Mücadele Döneminde Kula”, a.g.e., s.386.

buraya getirecek bir gönüllü. Ama bunu öyle yapacak ki ne yerli Rumlar, ne de Yunan işgal askerleri ve ne de halkın dikkatini çekmeyecek”.

Şadan'ın Hüseyin Çavuş ortaya atılarak: “Efem ben dediğinizi yaparım. Bir kaç saat içinde istediğiniz iki kişiyi de yanınıza getiririm,” demiştir.⁴²

İhsan Efe, onay verince Hüseyin Çavuş, atına atlayıp Kula'ya gitmiştir. Kula'ya varınca Belediye binasını gözetlemiştir. Belediye binasında Yunan bayrağının asılı olduğunu görmüş ve bu durum canını sıkıştır. Daha sonra Belediye Başkanı Süleyman Ağa'nın odasına gitmiş, odasının dolu olduğunu görünce beklemeye başlamıştır. Tesadüfen Gülmez'in Süleyman Ağa da o sırada Damyon Efendi ile konuşmaktadır. Hüseyin Çavuş, Belediye Başkanı Süleyman Ağa'ya kendisini Damyon Efendi ile birlikte Kulalı İhsanoğlu Mehmet Efe'nin Söğüt çayında beklediğini söylemiş ve Belediye binasından ayrılmışlardır. Süleyman Ağa ve Damyon Efendi, İhsanoğlu Mehmet Efe'nin yanına gitmiştir. İhsanoğlu Mehmet Efe, misafirlerini ayakta karşılamıştır. İhsanoğlu Mehmet Efe, Damyon Efendi ve Süleyman Ağa'ya dönerek:

”Kula'nın yakılmaması için vakit geçmeden bazı tedbirler almanız gerek” demiştir. Damyon Efendi ve Süleyman Efendi'den Kula'nın yakılmaması ve Yunan askerinin şehir merkezine girişinin engellenmesi için söz almıştır.⁴³

12-Kula'nın Yakılmaması İçin Alınan Tedbirler

Belediye Başkanı Süleyman Ağa, alınacak bu tedbirleri halka ve muhtarlara duyurmak amacıyla Belediye binası önünde açıklamıştır. Tedbirler şunlardır:

1-“Yerel Müslüman halk, Rum komşularını da evlerinde saklayacak, onların malları varsa koruyacak, onlara karşı düşmanlık beslemeyecek.

2-Genç erkekler, cami minarelerine çıkıp gözcülük yapacak. Eğer düşmanı görürlerse ezan okuyup işaret verecekler.

3-Yangın çıkar ise el birliğiyle söndürülecek.

4-Geceleri evlerde ışık yakılmayacak .(kibrit, mum, ateş)vb.

5-Bütün evlerin pencereleri kapalı olacak.

6-Bebekler erkenden yatırılacak ağlamamaları sağlanacak.

---

⁴² H. Şahin, a.g.e., s.133.

⁴³ H. Şahin, a.g.e., s.134.

7-Gün doğmadan evlerden çıkılmayacak, askerler için fırınlarda ekmek pişirilecek.”⁴⁴

Buna rağmen Rum Çetebaşı Çobanoğlu, etrafına topladığı kuvvetlerle Türklere saldırmıştır. Çeşitli işkenceler yapmıştır. Çobanoğlu, Yunan kuvvetlerinin yangın taburlarına yol göstermiş ve Kula'da yakılacak binaları gecedен işaretletmiştir. Bazı dükkânlara gaz yağı dökülmüş yakılmaya hazır hale getirilmiştir.⁴⁵ Birinci Süvari Tümeni, 2 ve 3 Eylül 1922 günlerinde hiçbir düşmana tesadüf etmemiştir. Kula'ya giden keşif kolu ise ahaliden ve Akıncılardan aldığı bilgiler doğrultusunda Kula'da düşman sayısının az olduğu ve Kula'nın etrafını saran Akıncıların Yunan kuvvetlerine 24 saatlik boşaltma süresi verdiği ve Yunan kuvvetlerinin de bunu kabul ettiği bilgisini almıştır. Böylece Kula'nın geri alınması 4 Eylül 1922 gününe bırakılmıştır.

Yani Kula'nın yakılmamasının sebebi Yunan kuvvetleri ile İhsanoğlu Mehmet Efe kuvvetlerinin anlaşmasıdır. Bu anlaşma, Kula'yı yakmadan ve zarar vermeden boşaltmalarına karşılık, kendilerine saldırmamayı vaat etmişlerdir. Böylece 24 saat sonunda Yunan kuvvetleri, Mehmet Efe'nin müfrezesinin kontrolünde Kula'yı boşaltmıştır. Böylece Kula'yı yakılmaktan kurtarmışlardır.⁴⁶

Resim-4: İhsanoğlu Mehmet Efe (Koray Gün Arşivi).

⁴⁴ H. Şahin, *a.g.e.*, s.134-135.

⁴⁵ H. Şahin, *a.g.e.*, s.136.

⁴⁶ N. Gülmez, *a.g.e.*, s.393.

13-Fahrettin Altay Paşa ve İhsanoğlu Mehmet Efe

3 Eylül 1922 günü saat 11.45'te Selendi'ye giren 1.Süvari Tümeni burada fazla durmamıştır. Gelen talimat üzerine hareket etmişlerdir. Selendi çayı ile Gediz'in birleştiği yerde Pabuçlu köyünde istirahat vermişlerdir. Tümenin komutanı Fahrettin Altay Paşa'dır. Bunu haber alan İhsanoğlu Mehmet Efe, Fahrettin Altay Paşa'nın yanına gitmiştir. İhsanoğlu Mehmet Efe, Fahrettin Altay Paşa'ya, Yunanlıların yangın taburları kurduğunu, her yeri yakarak çekildiklerini, Kula'yı da yakacaklarını, izinverilirse bunu engelleyeceklerini ifade etmiştir. Fahrettin Altay Paşa, İhsanoğlu Mehmet Efe'ye Yunan kuvvetlerinde mitralyöz olduğunu karşı koymalarının güç olduğunu söylemiştir. Ancak İhsanoğlu Mehmet Efe'nin ısrarında devam etmesi üzerine Fahrettin Altay Paşa, yaverine şöyle demiştir: *"İhsanoğlu Mehmet Efe ile birlikte Kula'ya doğru gidin. Onun yanından ayrılma onlara yardımcı ol. Haydi, gazanız mübarek olsun. Allah'a emanet olun"*.⁴⁷ İhsanoğlu Mehmet Efe, bu durumu kızanlarına iletmiş ve Paşa'nın yaveri ile birlikte atlarının üzerinde Kula'ya doğru yola çıkmışlardır.

4 Eylül 1922 günü, sabaha karşı Kula'ya yakın bir mevki olan Kayrak'a varmışlardır. Kayrak'ta mevzilenen Yunan kuvvetleri, mitralyöz ateşi açmıştır. İhsanoğlu Mehmet Efe ve kızanları ile Paşa'nın yaverinin yanındaki askerler, çatışmaya girmişlerdir. Bu çatışmada İhsanoğlu Mehmet Efe'nin kızanlarından Adil Efe şehit olmuştur. Efe ve yaverin atları telef olmuştur. İhsanoğlu Mehmet Efe, Hüseyin Efe'ye dönerek: *"Hüseyin, Adil Efe'yi kurtar. Ben seni korurum,"* demiştir. Bu bize Yabaayak Mehmet Efe'nin şehit düştüğü çatışmada kızanlarına söylediği sözleri hatırlatmıştır. Hüseyin Efe, Adil Efe'nin yanına gitmiş ve onu bir kayanın arkasına götürmüştür. Ancak Adil Efe, Kula'nın kurtuluşunu görmeden şehit düşmüştür. Bunun intikamını almak isteyen İhsanoğlu Mehmet Efe'nin müfrezesi, çatışmayı daha da çok şiddetlendirmiştir.⁴⁸ Bu sırada İhsanoğlu Mehmet Efe; *"Kula'nın Kayrak mevkiinde çatışma devam ederken Uşak istikametinden gelen Yunan kuvvetlerinin Söğüt çayına yaklaştıklarını, fakat Kula yakınlarında devam eden çatışma seslerinden korkarak ve Kula'nın Türk ordusu tarafından ele geçirilmek üzere olduğunu düşünerek yön değiştirdiğini,"* ifade etmiştir.⁴⁹

---

⁴⁷ H. Şahin, a.g.e., s.143-145.

⁴⁸ H. Şahin, a.g.e., s.143-145.

⁴⁹ N. Gülmez, a.g.e., s.394.

14-Kula'nın Kurtuluşu Sırasında Mehmet Efe

4 Eylül 1922 sabahı Kula, artık düşmandan temizlenmiş, silah seslerinin olmadığı bir güne uyanmıştır. Kula'nın kurtuluşunda Hisar kapıdan içeriye giren İhsanoğlu Mehmet Efe ve kızanları, halkın tezahüratı ve alkışlar eşliğinde karşılanmış ve belediye binasının önüne gitmişlerdir. Yöre halkı bu kahramanlara yiyecekler, içecekler hazırlayıp onlara ikram etmiştir. Ancak Kula'ya giren ilk atlılar, bu ikramları kabul etmeyip, arkalarından gelenlere verilmesini işaret etmişlerdir. Kula'da artık Yunan bayraklarının yerini, Türk bayrakları almıştır. Ortalık şenlik alanına dönmüştür. Herkesin bu uzun ve zorlu mücadele sonunda yüzü gülmüştür. Herkes eşine, çocuğuna, ailesine kavuşmuştur. Yunan askerlerinden bazıları Koca kışlanın avlusuna hapis edilmiştir. Yerli Rumlardan bazıları tanıdıklarının evlerinde saklanmışlardır.

İhsanoğlu Mehmet Efe kızanlarına; *"Artık serbest olduklarını herkesin gidebileceğini, isterlerse Milli ordu askerleri ile birlikte savaşa devam edip İzmir'e kadar gidebileceklerini"*⁵⁰ söylemiştir.

Daha sonra Fahrettin Altay, İhsanoğlu Mehmet Efe'ye; *"İhsanoğlu, İzmir'e kadar Milli ordu ile birlikte düşmanı takip ederek gidelim. Senin kızanlarında bizimle gelsin"* demiştir. Mehmet Efe: *"Paşam yıllardır dağlardayız. Yunanlılarla savaştan yorgun düştük. Ben ailemle Kula'da kalacağım. Kızanlarımı da serbest bırakıyorum. İsteyen size katılıp savaşa devam eder"*⁵¹ diyerek bu isteğini kabul etmemiştir.

Fahrettin Altay; *"Kararını saygıyla karşılıyorum. Bildiğin gibi hareket et. Yalnız kızanların hissi davranmasınlar. Savaştan sonra hepinizi ödüllendireceğim. Allah'a emanet ol. Buradaki güçlere yardımcı olun."*⁵²

İhsanoğlu Mehmet Efe; *"Güle güle Paşam. Yolunuz açık olsun"* demiştir.⁵³ Böylece İhsanoğlu Mehmet Efe, çatışmasız, şiddetsiz, rahat ve huzurlu bir hayatı beklemeye başlamıştır.

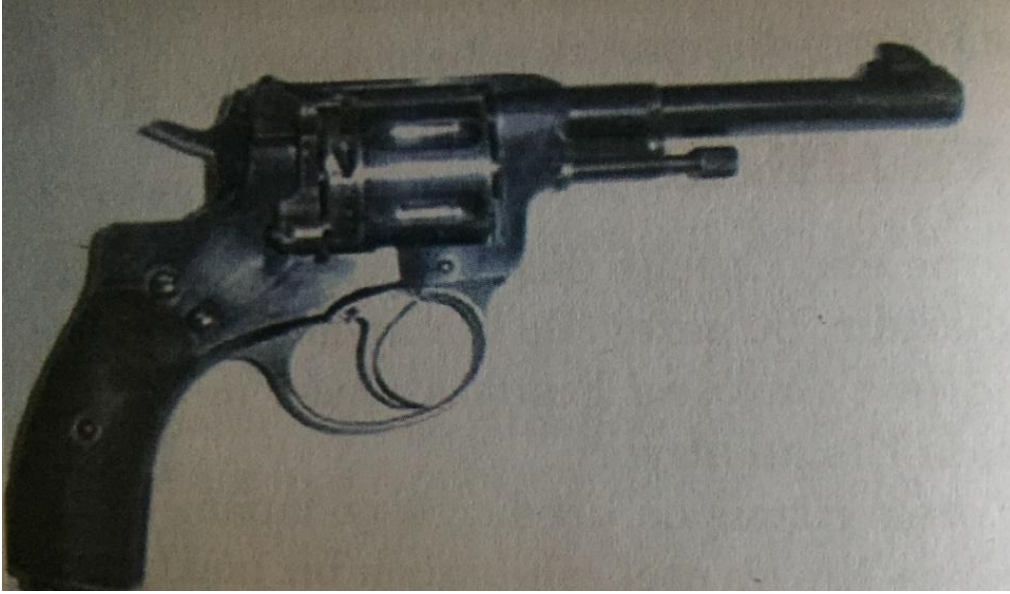
---

⁵⁰ H. Şahin, a.g.e., s.145.

⁵¹ H. Şahin, a.g.e., s.145-146.

⁵² H. Şahin, a.g.e., s.145-146.

⁵³ H. Şahin, a.g.e., s.146.

Resim-5: Çerkez Ethem tarafından İhsanoğlu Mehmet Efe'ye hediye edilen 9 mm boyutunda mermisi olan Lagant tabanca⁵⁴ (Bu tabanca daha sonra torunu Serdar Erdil'e kalmıştır).⁵⁵

Fakat İbrahim Ethem Bey'in verdiği bilgiler, farklıdır. İbrahim Ethem Bey, Gönüllü Müfreze Komutanları Hacı Veli ve Kadıdağlı Pehlivan Ağalara gönderdiği yazıda; 2-3 Eylül 1922'de kendisinin Sındırgı civarında olduğu, Arap, Arslan ve Recep müfrezelerinin Balıkesir yolunu kestikleri bilgisini vermektedir. Aynı tarihte Hacı Veli ve Kadıdağlı Pehlivan Ağa'ya Akhisar'dan Bakır'a doğru yürümeyi emretmiş ve sol taraflarında da Kula'lı Mehmet Efe'nin ilerlediğini belirtmiştir.⁵⁶ Bu bilgiler, İhsanoğlu Mehmet Efe'nin, Kula'nın kurtuluşundan sonra Yunan kuvvetlerini takip etmeye devam ettiğini göstermektedir. Yine İbrahim Ethem Bey, Akıncıların terhisini 30 Eylül 1922 olarak göstermektedir. 1 Ekim 1922'de de vedalaşıp dağılmışlar ve herkes evine dönmüştür.⁵⁷

15-Milli Mücadele Sonrası İhsanoğlu Mehmet Efe

İhsanoğlu Mehmet Efe, Milli Mücadele sonrasında bir gün İzmir'e çağırılmıştır. Bunu öğrenince biraz korkmuştur. Beklemediği bir çağrı olduğu için, “bir yanlış mı yaptım?” korkusuna kapılmıştır. Hâlbuki İstiklal Madalyası verilmek üzere İzmir'e çağırıldığını öğrenince mutlu olmuş, İzmir'e gitmiş ve beratını orada almıştır. Madalyayı

⁵⁴ N. Argaç, *a.g.e.*, s.96.

⁵⁵ 1954 Konya doğumlu Halis Tekin ile 23.10.2021 tarihinde yapılan görüşme.

⁵⁶ İ. E. Akıncı, *a.g.e.*, s.319.

⁵⁷ İ. E. Akıncı, *a.g.e.*, s.397-400.

aldıktan sonra Efe, “*Dünyalar benim oldu. Yaptıklarımızı gören ve takdir eden birileri varmış,*” diyerek çok sevinmiştir.⁵⁸

Selendi zenginlerinden Hacı Ümmet’in evinde kiracı olarak kalmıştır. Evinin şu an yeri belli değildir. Bir süre sonra eşinden boşanmıştır. Daha sonra evlilik yapıp yapmadığı hakkında bilgi bulunmamaktadır.⁵⁹

Resim-6: İbrahim Başak ve Koray Gün (Koray Gün Arşivi).

16-Savcı Olayı ve Muhtar Oluşu

İhsanoğlu Mehmet Efe’ye, 4 Eylül 1932 tarihinde Kula’nın kurtuluşunun onuncu yıl dönümünde eski yazı ile bir mektup gelmiştir. Bu mektubun bizzat Mustafa Kemal Paşa’dan geldiği söylenmekte ve mektupta şöyle denildiği belirtilmektedir: “*Kurtuluşumuzu ilk günkü gibi kutlayalım.*” İhsanoğlu Mehmet Efe, Mustafa Kemal Paşa’nın bu ricası üzerine kutlama törenlerine katılmıştır. Mustafa Kemal Paşa’nın İhsanoğlu Mehmet Efe’ye bu mektubu göndermesinin sebebi olarak, özellikle Kula-Selendi bölgesinde Milli Mücadele boyunca yaptığı katkılar, Yunan baskı ve zulmünden bu bölgeleri ve halkını koruması, müfreze komutanı olarak sorumluluğu altındaki yerleri kızanları ile birlikte işgalden kurtarması olarak ifade edilmektedir.

1933 yılında, Kula’ya yeni bir Kaymakam atanmıştır. Kaymakam, İhsanoğlu Mehmet Efe’yi makamına çağırtmış ve “*Geçen sene duydum ki kurtuluş şenliklerine*

⁵⁸ Selendi doğumlu, Nuri Argaç ile 23.10.2021 tarihinde yapılan görüşme.

⁵⁹ 1923 Selendi doğumlu İbrahim Başak ile 14.11.2021 tarihinde yapılan görüşme

katılmışsın, bu sene niye katılmıyorsun? diye sormuştur. İhsanoğlu Mehmet Efe, bu soruya karşılık olarak şu cevabı vermiştir: “*Geçen sene Millî Mücadele'nin Başkomutanı Mustafa Kemal'in ricası üzerine katıldım.*”⁶⁰

Daha sonraki yıllarda İhsanoğlu Mehmet Efe'ye, Fahrettin Altay'ın binbaşılık rozeti taktığı ifade edilmektedir. Fakat bu rozete ulaşamadığı için iddia doğrulanamamıştır. Böyle bir iddia gerçek olabilir mi? Biraz zor gibi görünmektedir. Çünkü 30 Eylül 1922'de Demirci Kaymakamı İbrahim Ethem Bey'in isteği üzerine, Demirci Akıncılarına bağlı bütün müfrezeler ve müfrezelere bağlı bütün akıncılar, Balıkesir'de toplanmışlardır. Hiçbirine izin verilmemesi, bütün akıncıların hazır bulunması istenmiştir. Görevlerinin bittiğini düşünerek akıncılar, evlerine dönmeyi düşünmekteydi. Yani terhis kararı verilecekti. İşte o gün Yakup Şevki Paşa, “*Yarın müfreze komutanlarının hepsiyle görüşelim,*” diyerek görüşme talebinde bulunmuştur. 1 Ekim 1922'de bütün müfreze komutanları ve İbrahim Ethem Bey, Yakup Şevki Paşa'nın yanına gitmişlerdir.

Yakup Şevki Paşa; “*mücadelelerinizden ve vatana hizmetlerinizden dolayı hepimize teşekkür ederim. Her müfreze komutanına birer rütbe vermek ve bu şekilde ordu emrinde bütün müfrezelerden oluşan bir gönüllü alayı oluşturmak istiyoruz. Bunu siz de ister misiniz? Arzu edenleri ordu kadrosuna almak ve durumuna göre birer rütbe vererek bir müddet daha istihdam etmek istiyoruz. Bu Batı Cephesi Kumandanlığının emridir,*”⁶¹ demiştir.

İbrahim Ethem Bey ve müfreze komutanları, konuyu akıncılara sormak üzere izin isteyip ayrılmışlardır. Akıncılar şu cevabı vermiştir: “*Bizim pazarlığımız, gavuru denize kadar kovalamaktı. Yağcı dağında buna yemin etmiştik. Bu işi de yüzümüzün akıyla gördük. Artık bizim işimiz bitti.*”⁶² Yani müfreze komutanları da akıncılar da terhis istemiştir. Yakup Şevki Paşa'ya durum iletilmiş ve Demirci Akıncıları teşkilatı dağıtılmış ve bütün akıncılar evine dönmüştür. Sonraki dönemlerde bir rütbe verilmesi söz konusu değildir.

Cumhuriyetin ilk yıllarında Selendi'de bir savcının kendisinin Atatürk olduğunu iddia ederek ortalıkta dolaştığı ifade edilmiştir. Savcı, böyle bir iddia ile halkı etkilemeye ve isteklerini Atatürk'ün emriymiş gibi yaptırmaya çalıştığı belirtilmiştir.

⁶⁰ 1947 Selendi doğumlu Ali Fuat Erdil ile 24.10.2021 tarihinde yapılan görüşme.

⁶¹ İ. E. Akıncı, *a.g.e.*, s.396.

⁶² İ. E. Akıncı, *a.g.e.*, s.397.

Bunu duyan Efe'nin, savcıyı iki ayağından vurduğu iddia edilmiştir. Konu ile ilgili bilgi, bir mektup ile Atatürk'ün başyaveri Salih Bozok'a ulaştırılmıştır. Salih Bozok, mektubu Atatürk'e vermiştir. Atatürk, bu mektuba bir cevap yazmıştır. Yazdığı cevapta İhsanoğlu Mehmet Efe'yi yaptığı davranıştan dolayı eleştirmemiştir. Mektubun; *“Allah'a emanet ol, başarılarının devamını dilerim”* diye bittiği ve böylece Efe'nin yaptığı işi onaylayan bir mektup gönderdiği belirtilmiştir.⁶³

Resim-7: Koray Gün ve Halil Erdil (Koray Gün Arşivi).

Efe'ni hayatındaki önemli gelişmelerden biri de 1954 yılında yaşanmıştır. 1954 yılında Selendi'ye bir Başçavuş gelmiştir. Başçavuş, İhsanoğlu Mehmet Efe'nin Selendi'deki halk üzerindeki itibarını, sözü geçen bir insan olmasını kıskanmıştır. Bunun üzerine Başçavuş, İhsanoğlu Mehmet Efe'ye asker göndererek karakola getirtmek istemiştir. İhsanoğlu Mehmet Efe, Başçavuşun askerlerine; *“Beni görmek istiyorsa Başçavuşunuz kendi benim yanıma gelmeli. Çünkü ben binbaşyım. Komutanınız başçavuştur. Dolayısıyla o bana değil, ben ona emir verebilirim”* demiştir.⁶⁴

İhsanoğlu Mehmet Efe, Selendi'de sevilen, sayılan ve güvenilen biri olduğu için 1934-1954 yılları arasında Halk Partisi'nden muhtarlık yapmıştır. Selendi'de muhtarlığı

⁶³ 1951 Kula doğumlu Halil Erdil ile 14.11.2021 tarihinde yapılan görüşme.

⁶⁴ 1951 Kula doğumlu Halil Erdil ile 14.11.2021 tarihinde yapılan görüşme.

zamanında, halkın sorunlarına çözüm aramaya çalışmıştır.⁶⁵ Selendi'de Jandarma karakol binası, çamaşırhane, öğretmen evi gibi sosyal tesislerin yapılmasını sağlamıştır.⁶⁶ İhsanoğlu Mehmet Efe, muhtarlıktan sonra Selendi'de tekel bayiliği de yapmıştır. Efe, savaştan sonra devletten yardım almamıştır. Kendi emeğiyle geçinmiştir.⁶⁷

İhsanoğlu Mehmet Efe, ömrünün son yıllarını rahat ve huzur içinde geçirmiştir. Muhtarlıktan sonra günlük hayatı evden kahveye, kahveden eve şekline dönüşmüştür. Kahvede herkes ona savaş zamanı başından geçen olayları ve hikâyeleri anlattırmıştır.⁶⁸

İhsanoğlu Mehmet Efe,14 Nisan 1966 tarihinde 66 yaşında yatağında huzur içinde vefat etmiştir. Fakat Selendi İlçe Nüfus Müdürlüğünden alınan bilgilere bakıldığında, İhsanoğlu Mehmet Efe'nin ölüm yılının 1965 olduğu görülmektedir.⁶⁹ Mezarı, torunları tarafından yaptırılmıştır. İhsanoğlu Mehmet Efe'nin mezarı, Selendi Şehir Mezarlığı içinde bulunmaktadır.⁷⁰

Resim-8:İhsanoğlu Mehmet Efe'nin Mezarı (Koray Gün Arşivi).

⁶⁵ 1947 Selendi doğumlu Ali Fuat Erdil ile 24.10.2021 tarihinde yapılan görüşme.

⁶⁶ N. Gülmez, "Millî Mücadele Döneminde Kula", *a.g.e*, s.389-390.

⁶⁷ Selendi doğumlu Nuri Argaç ile 14.11.2021 tarihinde yapılan görüşme.

⁶⁸ 1923 Selendi doğumlu İbrahim Başak ile 14.11.2021 tarihinde yapılan görüşme.

⁶⁹ Selendi doğumlu Nuri Argaç ile 14.11.2021 tarihinde yapılan görüşme.

⁷⁰ 1923 Selendi doğumlu İbrahim Başak ile 14.11.2021 tarihinde yapılan görüşme.

Sonuç

Demirci Akıncılarından Balıkesir ve çevresinden olanlar Balıkesir’de, Sındırgı, Bigadiç, Gördes, Simav ve Demirci çevresinden olanlar Sındırgı’dan terhis edilmişlerdir. Terhis olurlarken kıdemli akıncıların silah ve hayvanları kendilerine bırakılmış, kıdemsizlerin ise silahları alınmış ve Balıkesir ve Sındırgı’da yerel yöneticilere teslim edilmiştir. Silahı yanında bulundurmasına izin verilenler memleketlerine gittiklerinde, yerel yöneticilere silahlarının ruhsatını gösterecek ve istendiğinde hemen teslim etmesi kararlaştırılmıştır.⁷¹

İbrahim Ethem Bey, Demirci Akıncılarında görev alanların hiçbirisinin resmi işlere karışmamasını, kendi işleri ve güçleriyle uğraşmasını, bekârların evlenmesini, çocuğu olanların çocuklarını okula göndermesini, büyüklere saygılı ve küçüklere karşı merhametli davranılmasını tavsiye etmiştir. Ayrıca hiçbirinin “vatan kahramanı, akıncı, çete, mücahit” olmakla övünmemesini, kimseye kafa tutmamasını, tüfeğini duvara asıp sabana sarılmasını ve çalışmasını önermiştir. Şahsi hırslardan, intikamdan, menfaatten uzak durmalarını, milli ve vatani bir görev yaptıklarından dolayı hâsıl olan manevi haz ile yetinmelerini, şehit olan arkadaşlarının çoluk çocuklarına sahip çıkmalarını istemiştir.⁷²

İşte bu akıncılardan birisi de İhsanoğlu Mehmet Efe’dir. İhsanoğlu Mehmet Efe, bu tavsiyelere sadık kalmış, silahını duvara asmış, kenara çekilmiş ve işiyle gücüyle uğraşmıştır. Milli Mücadele’nin zaferle sonuçlanmasından sonra Kula’da bile kalmamış, o dönem Kula’ya bağlı bir nahiye olan Selendi’ye göç etmiştir. Halk tarafından muhtar seçilmiştir. Efe, halkın güvenine sadık olarak hizmetler yapmaya çalışmıştır. Sadece görevini kötüye kullanan birileri, kendini bilmez jandarma başçavuşu veya kendini Mustafa Kemal Paşa zanneden savcı gibi çıktığı zaman, duruşunu göstermekten geri kalmamıştır.

Kiralık evde kalan ve sade bir hayat yaşayan biri olmuştur. Onun en büyük mutluluğu, İstiklal Madalyası ve Selendi’de mahalle kahvehanesinde anlattığı Milli Mücadele anıları olmuştur. İyi bir vatanseverdir. Yağcı Dağı’nda ettikleri yemine sadık kalarak Demirci, Gördes, Sındırgı, Selendi, Kula, Eşme, Alaşehir ve Salihli kısmında

---

⁷¹ İ. E. Akıncı, *a.g.e.*, s.397.

⁷² İ. E. Akıncı, *a.g.e.*, s.397-398.

Yunanlılara karşı savaşmıştır. Yağcı Dağı'ndaki yeminde şöyle söz vermişlerdir: *“Gavur öldüreceğime, gavurdan başka bir şey düşünmeyeceğime, gavurları denize dökünceye kadar çalışacağıma, harpten kaçmayacağıma, arkadaşlarıma ihanet etmeyeceğime, sebepsiz yere halka zulüm ve baskıda bulunmayacağıma, halka merhametle muamele edeceğime ve hiçbir zaman gavura teslim olmayacağıma vallahi ve billahi.”*⁷³

Milli Mücadele döneminde Yağcı Dağı Yemini'ne ve savaştan sonra da Balıkesir'de İbrahim Ethem Bey'in söylediği hayat düsturlarına göre davranmıştır. İşgal döneminde Yunan kuvvetlerinin Selendi ve Kula çevresindeki Türk ve Müslüman halka zulmetmesini engellemiştir. Sürekli Yunan kuvvetlerine karşı savaşmıştır. Kışın soğukta, karlar altında, yazın sıcakta düşmana karşı mücadelesini sürdürmüştür. Sakarya ve Büyük Taarruz sırasında Yunan ordusunun lojistik desteğininaksamasını sağlayan ve engelleyen kuvvetlerin içinde yer almıştır. Büyük Taarruz sonrası kaçan Yunan kuvvetlerinin Kula'yı yakmasını engelleyen kuvvetleri yöneten kişidir. Bu hizmeti bile her şeye bedeldir. İhsanoğlu Mehmet Efe, ismi çok bilinmeyen Kuva-yı Milliye kahramanlarından.

---

⁷³ İ. E. Akıncı, *a.g.e.*, s.73.

Kaynaklar

Kitaplar ve Makaleler

ERDOĞAN, A, *Manisa Kula İlçesi Folkloru Üzerinde İnceleme Çalışmaları*, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul- 2000.

AKINCI, İ.E, *Demirci Akıncıları*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 2009.

ARGAÇ, N, *Yörük-Âni Selendi Tarihi*, Vesta Ofset, İstanbul 2008.

GÜLMEZ, N, “Milli Mücadele Döneminde Kula”, (Ed: Nurettin Gülmez, Nejdet Bilgi), *Yüzüncü Yılında Milli Mücadele Döneminde Manisa (Gölmarmara -Gördes-Kırkağaç- Köprübaşı Kula)*, C.3, Berikan Yayınevi, Ankara 2020.

GÜLMEZ, N, “Milli Mücadele Döneminde Selendi”, (Ed: Nurettin Gülmez, Nejdet Bilgi), *Yüzüncü Yılında Milli Mücadele Döneminde Manisa (Salihli-Sarıgöl-Saruhanlı-Soma-Turgutlu)*, C.4, Berikan Yayınevi, Ankara 2020.

KATAR, M, “Hıristiyanlık'ta Kilise Takviminin (Kilise İçerisindeki Anma ve Kutlama Devrelerinin) Oluşması, *Dini Araştırmalar*, Eylül-Aralık 2000, C.3, S.8, ss.23-46.

PAKALIN, M. Z, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, C.2, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, Ankara 1993.

ŞAHİN, H, *Kula Efeleri*, Ezgi Yayınları, Kula 2006.

YILDIRIM, M, “Ortodoks Kilisesinde Paskalya,” *Dini Araştırmalar*, C.7, S.21, ss.67-75.

Sözlü Kaynaklar

1947 Selendi doğumlu Süleyman Yiğit ile 22.10.2021 tarihinde yapılan görüşme.

1954 Konya doğumlu Halis Tekin ile 23.10.2021 tarihinde yapılan görüşme.

1923 Selendi doğumlu İbrahim Başak ile 23.10.2021 tarihinde yapılan görüşme.

Selendi doğumlu, Nuri Argaç ile 23.10.2021 tarihinde yapılan görüşme.

1947 Selendi doğumlu Ali Fuat Erdil ile 24.10.2021 tarihinde yapılan görüşme.

1923 Selendi doğumlu İbrahim Başak ile 14.11.2021 tarihinde yapılan görüşme.

1951 Kula doğumlu Halil Erdil ile 14.11.2021 tarihinde yapılan görüşme.

Selendi doğumlu Nuri Argaç ile 14.11.2021 tarihinde yapılan görüşme.